

Izvešće medijskih objava

29.07.2016

Muzeji Hrvatskog zagorja

Muzeji Hrvatskog zagorja

29. 07. 2016 Večernji list

Stranica/Termin: 22

Hrvatska

Naslov: Prvi pravi 'gospodari Erstenova' ili su praljudi iz Francuske

Sadržaj: Novo otkriće o neandertalcima

Autor: Elvis Sprečić

Rubrika, Emisija: ljetna panorama

Žanr: izvješće

Naklada: 60.579,00

Ključne riječi: MUZEJ KRAPINSKIH NEANDERTALACA

Naslov: Prvi pravi 'gospodari Erstenova' ili su praljudi iz Francuske

Autor: Elvis Sprečić

Rubrika/Emisija: ljetna panorama

Žanr: izvješće

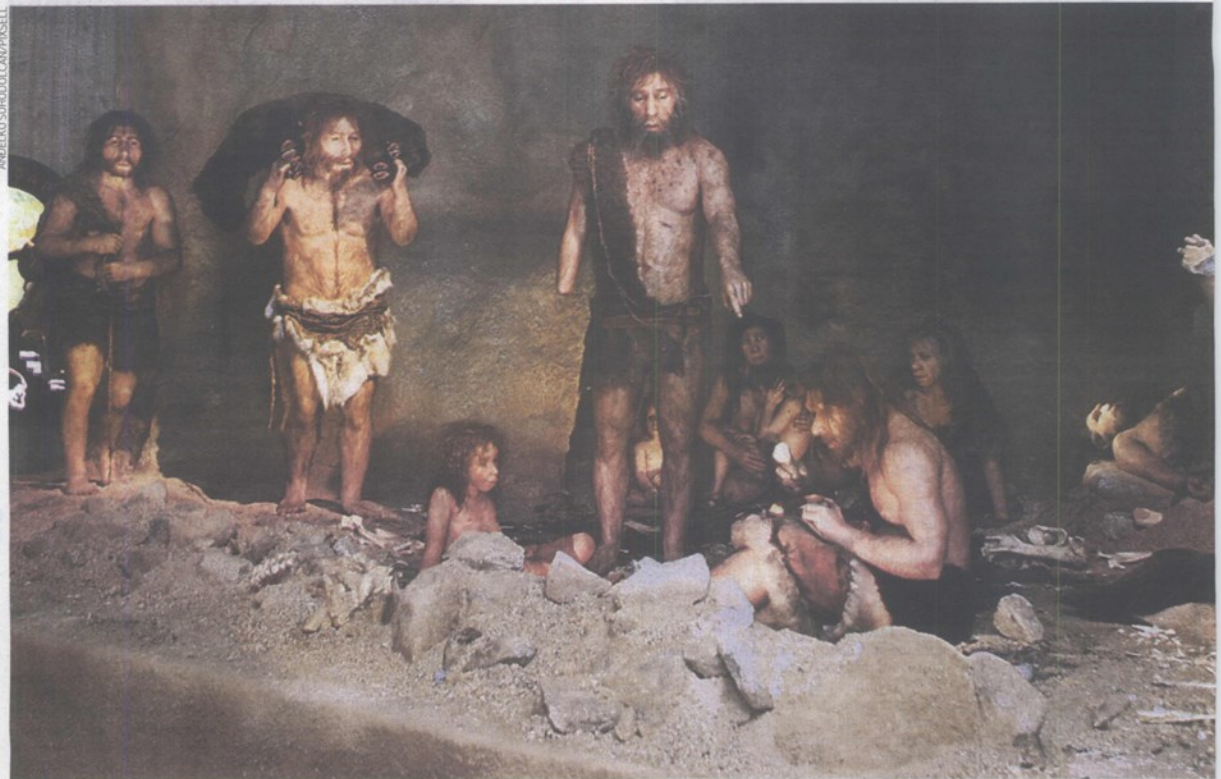
Površina/Trajanje: 1.533,38

Naklada: 60.579,00

Ključne riječi: MUZEJ KRAPINSKIH NEANDERTALACA

Novo otkriće o neandertalcima

Prvi pravi 'gospodari Erstenova' bili su praljudi iz Francuske

U špilji Bruniquel pronađeni su obrađeni i kružno položeni stalagmiti stari 176.500 godina

Elvis Sprečić
ZAGREB

Pretpostavljamo da su se te konstrukcije koristile u nekakve religijske svrhe, ali to su samo nagađanja, kaže Sophie Verheyden

Sablarnu tišinu koja je desecima tisuća godina vladala špiljom Bruniquel dolini na jugu Francuske te veljače 1990. godine pomalo nenađano narušili su zvukovi ljudskih koraka. Tada 15-godišnji dječak Bruno Kowalszczewski u šetnji s ocem naletio je na ulaz u pećinu koji je tko zna koliko dugo bio zapućen hrpom zemlje i kamenja nastalom nakon odrona s nekog prastarog kličista. Iako isprva nisu bili sigurni što se nalazi iza nekoliko sitnih pukotina koje su se nalazile među kamenjem, po strujanju hladnog zraka koji je dopirao do njih pretpostavili su da se s druge strane nalazi nekakva pećina.

Iduće tri godine dječak je proveo u raščišćavanju odrona i naposljetku uspio iskopati tridesetak metara dugačak prolaz širok taman toliko da bi se kroz njega moglo provući nekoliko gradom najsitnijih članova lokalnog speleološkog društva. Kada su se napokon uspjeli domoći druge strane prolaza, shvatili su da se

336

METARA UNUTAR ŠPILJE speleolozi su našli prostoriju u kojoj je na podu ležalo jedno od najvećih povijesnih otkrića vezanih uz neandertalce

400

POSLOŽENIH STALAGMITA neandertalci su iskoristili da izgrade dvije kružne strukture u špilji. Jedna je bila široka oko sedam, a druga oko dva metra

nalaze u velikom, dugačkom i širokom prolazu koji je vodio dalje u unutrašnjost špilje. Oko njih se nalazilo samo nekoliko životinjskih kostiju, ali sudeći po njihovu izgledu, bile su stare nekoliko stotina godina. Nastavili su dalje prolazom koji izgledom nije odskakao od tipičnog špiljskog okruženja – pod je bio išaran lokvama vode, a zidovi su bili ispunjeni stotinama stalaktita i stalagmita. Nakon 336 metara naišli su na prostoriju u kojoj je na podu ležalo jedno od najvećih povijesnih otkrića vezanih uz neandertalce.

Izlet koji je sve promijenio

Dvije kružne strukture, jedna široka oko sedam, a druga oko dva metra, obje sagrađene s pomoću stalagmita, njih ukupno 400. Na prvi pogled možda beznačajno otkriće koje ipak puno toga govori o životu neandertalaca – svi stalagmiti bili su polomljeni na vrhu i dnu, što upućuje na to da su ih tadašnji neandertalci namjerno obrađivali nekom vrstom alata i postavljali u pravilne strukture. Svaku sumnju da je definitivno riječ o ljudskoj, a ne o životinjskoj konstrukciji potvrdili su tragovi paleži koji su pronađeni na većini stalagmita. Osim toga, u istoj su prostoriji pronađene i zapaljane medvjede kosti.

Kada su shvatili važnost svog pronalaska, speleolozi predvođeni 15-godišnjim dječakom, koji su prvi otkrili te kružne strukture, o svom su otkriću obavijestili arheologa Francois Rouzau-đa. Koristeći metodu radiokar-

Neandertalci su bili puno napredniji nego što se smatralo

Senzacija iz slučajno otkrivene špilje Otkriveni "prsteni" stariji su tisućama godina od najstarijih špiljskih crteža koje su neandertalci ostavljali iza sebe

OGRLICA OD ORLA

Otkriće tih elemenata koji su stari 130 tisuća godina pokazuje da su izrađivali nakit čak 80 tisuća godina prije pojave Homo sapiensa

DAVORKA RADOVIĆ

o ogrlici nađenoj u Krapini

Znanstvenici pregledavaju nalazište u špilji Bruniquel u kojoj se vide kružno postavljene stalagmiti
REUTERS

bonskog datiranja na spaljenim životinjskim kostima, koje su pronađene uz kružne strukture, Rouzaud je utvrdio da su te kosti stare najmanje 47 tisuća godina. To je značilo dvije stvari – da su stalagmite obradili neandertalci jer su oni bili jedini ljudski preci koji su tada živjeli na tom području, ali i da su otkriveni "prsteni" stariji od najstarijih poznatih špiljskih crteža. Iako i dandanas mnogi neandertalce opisuju kao primitivne grubijane koji su vrijeme provodili udarajući toljagama mamute, vukući žene za kosu i čekajući da negdje udari munja kako bi dobili vatru, mnogobrojna otkrića, među kojima je i ovo iz špilje Bruniquel, te stereotipe potpuno opovrgavaju.

– Ovo otkriće sugerira da su neandertalci bili mnogo napredniji nego što je to itko do sada želio priznati. Znali su se koristiti vatrom, odlazili su duboko pod zemlju gdje su od kamenja koje su tamo zatekli izrađivali složene strukture. Pretpostavljamo i da su održavali obrede i rituale jer nismo pronašli nikakav dokaz da su u biti živjeli u pećinama pa je moguće da su te prstenaste oblike sagradili u tu svrhu, za što drugo bi oni inače koristili? – govorio je još devedesetih godina Francois Rouzaud. Odgovor na svoje pitanje nije nikada dočekao jer je

1999. godine preminuo od srčanog udara, a s njegovom smrću prestala su i sva istraživanja u špilji Bruniquel, koja je pomalo zaboravljena stajala sve do 2013. godine. Tada se za nju, dok je bila na godišnjem odmoru, sasvim slučajno zainteresirala Sophie Verheyden s Belgijskog instituta za prirodne znanosti.

– Kada sam bila na izletu u blizini lokalnog dvorca, ugledala sam putokaz za špilju. Kroz glavu mi je tada prošlo pitanje: "Zbog čega još nitko nije odredio točnu starost pronađenih stalagmita?" U idućih nekoliko mjeseci okupila sam tim i ishodila sve potrebne dozvole za nastavak istraživanja i tako je sve krenulo – govori Sophie Verheyden. Nakon nešto više od dvije godine u svibnju im je napokon pošlo za rukom nešto što je, slikovito rečeno, izazvalo potres u antropološkim krugovima. Nizom znanstvenih metoda utvrdili su da starost stalagmita iznosi čak 176.500 godina, plus ili minus dvije tisuće godina.

– Svakom od kolega morala sam nekoliko puta ponavljati koliko su stalagmiti stari jer mi nitko nije povjerovao iz prve. Mislim da neki još ni sada nisu svjesni veličine ovog otkrića – gotovo ushićeno rekla je Verheyden. Najstarije do tada pronađene konstrukcije koje su izgradili ljudi bile su stare "samo" 20 tisuća godina i uglavnom je bila riječ o srušenim konstrukcijama izgrađenim od kostiju mamuta ili jelenjih rogova. S obzirom na to da na području današnje Francuske u to vrijeme nije živio nitko iz

roda Homo osim neandertalca, nedvojbeno je da su strukture od stalagmita u pećini Bruniquel izgradili baš neandertalci koje su zbog prstenasta izgleda tih konstrukcija antropolozi počeli nazivati "gospodarima prstenova".

Najstariji nakit iz Krapine

Ti prstenovi nisu bili temelj za gradnju nastambi, a u špilji nije pronađeno nikakvo oruđe. Ljudske kosti ili bilo koji drugi trag koji bi upućivao na to da je tamo netko živio pa ostaje nejasno za što su te konstrukcije uopće služile.

– Pretpostavljamo kako su se koristile u nekakve religijske svrhe, ali to su samo nagađanja pa nas u idućim godinama čeka naporan rad kako bismo otkrili čime su se "gospodari prstenova" zapravo bavili u toj pećini – ističe Verheyden. Osim toga, ovo otkriće pokazalo je i kako su neandertalci bili sposobni graditelji, za što prije nije postojao konkretan dokaz. Da su neandertalci bili kognitivno napredniji nego što se smatralo, potvrđeno je i lani u ožujku kada je otkriveno kako je nakit od orlovih kandži pronađen na arheološkom lokalitetu neandertalca nedaleko od Krapine najstariji nakit na svijetu. Potvrdilo je to istraživanje koje je tada proveo tim znanstvenika sa zagrebačkog Prirodoslovnog muzeja na čelu s Davorkom Radovićem.

– Otkriće tih elemenata koji su stari 130 tisuća godina pokazuje da su izrađivali nakit čak 80 tisuća godina prije pojave Homo sapiensa – kazala je tada Radović. ●

'Kolegama sam nekoliko puta ponavljala koliko su stalagmiti stari jer mi nitko nije vjerovao'